

Nr 124.

Af herr Nilsson i Linnås m. fl., om ökad anslag till förhöjning af gratialen åt afskedadt manskap af indelta armén.

Det indelta manskapets vid armén ekonomiska ställning efter erhållet afsked är i allmänhet sådan, att det ej är utan skäl som allmänt från detta håll uttalas ett önskemål om någon förbättring i deras pensionsförhållanden. De indelta soldaterna samt korporaler och med dem likställda hafva under tjänstgöringstiden fått uppbära sin lön, fått bruka och bebo sina torp, då de så önskat, eller ock på annat sätt kunnat skaffa den biförtjänst, som erfordrats till uppehälle åt sig och sin familj. Vid tjänstgöringstidens slut är i allmänhet deras mesta arbetskraft förbrukad, och hafva de icke under tiden lyckats att skaffa sig ett eget hem, så äro de hänvisade antingen till sina barn för att få sitt underhåll eller ock till kommunernas fattiginrättningar. Den, som är från landsbygden, vet mycket väl, att detta sistnämnda sker i mycket stor utsträckning. Att i någon mån förbättra detta manskaps pensionsförhållanden torde därför vara af behovet påkalladt. En sådan höjning skulle icke heller från det allmännas synpunkt vara utan sin betydelse, då därigenom kommunernas utgifter för fattigvården i någon mån skulle minskas.

Enligt kungl. brevet den 6 maj 1881 samt kungl. arméförvaltningens å civila departementet därefter grundade kungörelse den 14 juni samma år angående förändring i bestämmelserna om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa gäller, att till åtnjutande af underhåll från samma kassa må uppföras:

»i tredje klassen, med årligt gratial af 24 kronor, den, som under tjänstgöring ådragit sig antingen en mindre skada, hvilken vid arbete är honom till hinder, eller sådan sjukdomsåkomma, som kan hafva menlig inverkan på hans arbetsförmåga, äfvensom den, hvilken med utmärkt

välförhållande deltagit i krig mot rikets fiender eller varit i kronans tjänst fulla trettio år eller därutöfver; och

i fjärde klassen, med årligt gratial af 15 kronor, a) den, som af manskapet vid värfvade armén, med undantag af Värmlands fältjägarerkår (numera Vaxholms grenadjärregemente), som vid afskedstagandet fyllt 40 år och tjänat i minst 20 år; b) den af manskapet vid arméns jägarekårer, hvilken uppnått 45 lefnads- och 25 tjänstår, samt c) manskapet vid indelta kavalleriet och infanteriet, som enligt grunderna i kungl. brefven den 10 september 1831 och den 30 december 1835, kungjorda genom krigskollegii kungörelser den 18 november 1831 och den 27 januari 1836, erhållit afsked med anmälan till underhåll på expektans, så snart den afskedade uppnått en ålder af 50 år och 30 år från hans antagande i tjänst förflutit.

Underhållstagare i fjärde klassen skola, om de vid afskedets erhållande tillhört värfvade armén, vid uppnådda 60 års ålder, men, då de afskedats från indelta armén, vid uppnådda 65 lefnadsår, uppflyttas i tredje underhållsklassen. Underhållstagare i tredje klassen skola, då de hunnit en ålder af 72 år, uppflyttas i andra underhållsklassen.

Korporaler af infanteriet och deras vederlikar af arméns öfriga truppslag, hvilka i berörda egenskap berömligt tjänstgjort minst 2 år före afskedet, skola erhålla en tillökning af 24 kronor utöfver det vanliga för afskedade soldater bestämda underhållsbeloppet.»

Jämlikt kungl. brefvet den 22 juni 1900 höjdes för manskap af indelta armén, som efter ingången af år 1901 afskedades, gratialet i tredje klassen till 36 kronor och i fjärde till 24 kronor. För att denna höjning skulle kunna åstadkommas, beviljade 1900 års Riksdag ett belopp af 83,000 kronor årligen, hvilket belopp uppfördes såsom ett särskildt anslag under tionde hufvudtiteln. En ytterligare fördel har beredts afskedade krigsmän genom kungl. kungörelsen den 6 augusti 1909, däri förordnats:

att afsked må meddelas indelt manskap efter uppnådda 20 tjänstår med rätt att anmälas till underhåll på expektans i krigsmanshuskassans tredje klass, så snart den afskedade uppnått 50 års ålder, samt

att hvarje från krigsmanshuskassan nu och framdeles utgående, enligt gällande föreskrift bestämdt underhåll (gratial) må ökas med 25 kronor årligen under villkor att sådant tillägg icke må åtnjutas af annan än den, som uppnått 50 års ålder.

Medel till förestående utgifters bestridande beräknades af Kungl. Maj:t i proposition nr 151 till 1909 års Riksdag skola erhållas sålunda:

Vadstena krigsmanshuskassa.....	243,640: —	
Förhöjning i gratialen åt afskedadt manskap.....	294,000: —	
Af Vadstena krigsmanshus kapital och räntor ...	227,660: —	
Från Invalidhusfondens inkomster	84,300: —	849,600: —

Häriifrån skulle emellertid, enligt särskilda föreskrifter, afgå bidrag till arméns pensionskassa från krigsmanshuskassan m. m., 110,000 kronor.

Det återstående beloppet blir 739,600 kr. om året, och det ansågs tillräckligt att bereda underhåll (gratiale) enligt förut angifna grunder åt vid pass 13,000 underhållstagare. Krigsmanshuskassans kapital beräknades den 31 december 1907 till 4,424,467 kr. och invalidhusfondens kapital samma dag till 3,272,500 kr.

Vid en jämförelse emellan det indelta manskapets vid armén och andras pensionsförhållanden, i hvilken bransch som helst, står det klart, att de förras pension måste anses alltför lågt tilltagen. Om man i detta manskaps lön inräknar in natura-underhållet under tjänstgöringstiden, uppgår pensionen icke ens till 30 procent af det sålunda uppkomna lönebeloppet, hvilket i alla fall varit mycket lågt tilltaget, då däremot stats-tjänares pension i allmänhet uppgår till omkring 70 procent. Det kan sägas, att manskapet vid armén icke ägnat på långt när hela sin tid åt tjänsten, och således icke heller kan vara berättigadt till samma anspråk i detta hänseende som andra. Detta är alldeles riktigt, men lörens storlek har varit i förhållande till tjänsten, och det är ett berättigadt anspråk, hvad dessa små inkomsttagare beträffar, att få pensionen höjd i rimlig proportion efter denna lön.

På grund af ofvanstående och i syfte att hvarje från Vadstena krigsmanshuskassa nu och framdeles utgående, enligt gällande föreskrift bestämda underhåll må ökas med 50 kronor årligen, anhålles härmed vördsamt,

att Riksdagen måtte besluta, att anslaget till förhöjning af gratialen åt manskap af indelta armén måtte höjas med härför erforderligt belopp.

Stockholm den 25 januari 1912.

Bernhard Nilsson. E. Räf. Carl F. Sjöberg. J. A. Jonsson.